

De Toneelmakerij

€ **585.000**
geadviseerd
subsidiebedrag

€ **585.000**
gevraagd
subsidiebedrag

Stichting De Toneelmakerij (hierna: De Toneelmakerij) is een jeugdtheatergezelschap in Amsterdam, dat theater maakt voor kinderen en jongeren. Het speelt in middenzalen en kleine zalen in Amsterdam en de rest van Nederland en onderhoudt veel internationale netwerken. Het gezelschap maakt zich hard voor de ontwikkeling en opvoering van nieuwe Nederlandse en internationale jeugdtheater teksten en gebruikt theater als middel om maatschappelijke onderwerpen aan te kaarten bij zijn publiek. De casts en het publiek zijn vaak cultureel divers. In de komende periode wordt het artistiek leiderschap overgedragen van Liesbeth Coltof op Paul Knieriem. Het gezelschap neemt zich voor meer activiteiten en voorstellingen te organiseren in de stad Amsterdam, maar blijft ook landelijk en internationaal actief. Het vaste ensemble maakt plaats voor een flexibele spelersgroep.

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.9 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting De Toneelmakerij een subsidiebedrag toe te kennen van € 585.000.

De raad waardeert de ervaring en kunde waarmee De Toneelmakerij steeds relevante onderwerpen rond het hedendaagse (stedelijke) leven vertaalt naar aansprekende jeugdtheaterproducties voor een cultureel divers publiek. Ook de initiatieven om nieuwe Nederlandse en internationale jeugdtheater teksten voor het voetlicht te brengen, vindt de raad zeer sterk. De raad heeft vertrouwen in de aanstelling van de nieuwe artistiek leider en in de plannen die hij voor de komende periode ontvouwt.

De Toneelmakerij weet haar publiek goed aan zich te binden en heeft een goede kijk op educatie en talentontwikkeling. Dat het gezelschap zich de komende periode meer op Amsterdam gaat richten vindt de raad positief, mits dit niet ten koste gaat van de aandacht voor het publiek elders in Nederland.

Met betrekking tot het ondernemerschap heeft de raad lichte zorgen over de weinig gespreide financieringsmix; er wordt gerekend op een zeer hoog aandeel gemeentelijke subsidie, waarvan nog niet zeker is of die wordt verkregen.

Beoordeling

Kwaliteit

De Toneelmakerij heeft de afgelopen jaren laten zien relevante onderwerpen rond het hedendaagse (stedelijke) leven te kunnen vertalen naar aansprekende jeugdtheaterproducties. In de ogen van de raad geeft De Toneelmakerij in al haar werk blijk van een heldere visie op jeugdtheater, van de keuze voor actuele thematiek tot de selectie van hooggekwalificeerde acteurs en artistiek medewerkers. Het gezelschap stelt actuele, relevante onderwerpen aan de orde en het jonge publiek van nu, in al zijn diversiteit, ziet zich vertegenwoordigd in de verhalen en in de casts. Wat betreft culturele diversiteit vervult De Toneelmakerij een voortrekkersrol. Blijkens recente producties over de slavernij en radicalisering schuwt het gezelschap omstreden thema's niet.

De Toneelmakerij is en blijft een groot pleitbezorger van nieuwe Nederlandse en vertaalde (jeugd)toneelteksten, van zowel ervaren als jonge auteurs. In de initiatieven die het gezelschap op dit terrein ontplooit, is het in het BIS-jeugdtheaterveld uniek, meent de raad. Er wordt samengewerkt met gekwalificeerde auteurs; tevens heeft het gezelschap het

'European Writers Lab' opgericht, een internationaal talentontwikkelingstraject voor schrijvers. De Toneelmakerij geeft hiermee volgens de raad een grote impuls aan de theaterliteratuur voor jeugd. Ook vindt de raad het bijzonder dat De Toneelmakerij hiermee laat zien dat teksttheater en culturele diversiteit elkaar niet hoeven uit te sluiten.

De opvallendste verandering die voor de komende periode op het programma staat, is de overdracht van de artistieke leiding van Liesbeth Coltof op Paul Knieriem. Coltof heeft het gezelschap sinds de fusie tussen Huis aan de Amstel en Theatergroep Wederzijds geleid en heeft het samen met de zakelijk leider door moeilijke jaren geloodst. Met Knieriem kiest De Toneelmakerij volgens de raad voor een opvolger die kan zorgen voor nieuw elan. In 2017 en 2018 neemt hij geleidelijk taken van Coltof over, waarna in 2019 de definitieve overdracht volgt.

Onder leiding van Knieriem zal De Toneelmakerij de huidige artistieke koers vervolgen, met een blijvend grote nadruk op (nieuwe) jeugdtheaterteksten en actuele thematiek. De raad vindt dit, gezien de successen in het verleden, een goede keuze en kan zich ook vinden in de wijzigingen die het gezelschap doorvoert.

De afgelopen jaren heeft De Toneelmakerij zich sterk getoond in het begeleiden van een nieuwe generatie jeugdtheatermakers. Dit beleid wordt de komende periode voortgezet, met een aantal veelbelovende namen. De raad hoopt dat dit met dezelfde bevoegenheid zal gebeuren als de afgelopen jaren onder Liesbeth Coltof het geval was.

De raad heeft waardering voor de buitenlandse activiteiten en coproducties van De Toneelmakerij en voor de samenwerkingsverbanden met internationale partners, bijvoorbeeld als (enige Nederlandse) lid van de European Theatre Convention (ETC).

Educatie en participatie

Het educatiebeleid van De Toneelmakerij is van hoog niveau. Het gezelschap onderhoudt een sterk netwerk met scholen en het educatieve programma maakt integraal deel uit van het aanbod. In het educatieve materiaal van de afgelopen periode heeft De Toneelmakerij laten zien goed overweg te kunnen met nieuwe media, door interactieve trajecten te ontwikkelen voor scholieren.

De raad waardeert het dat in het lesmateriaal en de workshops de eigen creativiteit van de deelnemers vooropstaat, uitgaande van het idee dat kinderen en jongeren vooral betrokken willen zijn en willen participeren. De raad vindt het slim dat De Toneelmakerij ook workshops en coaching geeft aan leraren en steeds vaker ouders bij de educatieve projecten betreft, die op hun beurt hun kinderen kunnen enthousiasmeren.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik

De Toneelmakerij heeft met gemiddeld 27.000 bezoekers per jaar, van wie 15.000 reguliere en 12.000 schoolgebonden bezoekers, een groot publieksbereik. Toch was er de afgelopen jaren op dit gebied een kleine daling ten opzichte van de vorige BIS-periode. Dit was een gevolg van de keuze om te stoppen met het maken van grotezaalproducties, na de vermindering van de rijks- en provinciale subsidies. Er werden meer voorstellingen gespeeld voor minder publiek en het aandeel publieksinkomsten nam af.

Toch weten bezoekers De Toneelmakerij goed te vinden. De zaalbezetting is over het algemeen genomen hoog. Het gezelschap heeft een goede band met zijn publiek via online en offline media, dankzij een interactieve benadering. Tevens onderhoudt het goede contacten met theaters.

Voor de komende periode verwacht De Toneelmakerij opnieuw 27.000 bezoekers per jaar. Het gezelschap gaat vaker spelen in Amsterdam, waarbij het een deel van de activiteiten naar de stadsdelen zal verplaatsen om een publiek te bereiken dat de theaters in het centrum niet

bezoekt. De raad denkt dat de nieuwe verbintenis die De Toneelmakerij aangaat met drie cultuurhuizen hiervoor zeker geschikt is. Hij is ook enthousiast over het voornemen om te gaan werken met publieksonwikkelaars, een idee dat is afgekeken van Europese partners. De raad hoopt wel dat De Toneelmakerij haar aandacht voor de rest van het land niet zal laten verslappen.

Ondernemerschap

In de periode 2013 – 2016 zag De Toneelmakerij haar subsidie, zowel van het Rijk als van de provincie Noord-Holland, sterk afnemen. Als eerste maatregel in reactie hierop besloot het gezelschap te stoppen met het maken van grotezaalproducties. Er vond over de hele breedte van de organisatie een flinke kostenbesparing plaats. Daartegenover stond wel een daling van de eigen inkomsten. Daarbij merkt de raad op dat De Toneelmakerij anderhalf keer zo veel subsidie per bezoeker nodig heeft als het gemiddelde jeugdtheatergezelschap in de basisinfrastructuur, en dat dit bedrag de komende periode nog verder stijgt. Hij vraagt het gezelschap hier nog eens kritisch naar te kijken.

Kijkend naar de komende periode valt de raad verder op dat De Toneelmakerij rekt op het wegvallen van de provinciale subsidie, maar een zeer grote toename van de gemeentelijke subsidie begroot. Hierdoor wordt het gezelschap zeer sterk afhankelijk van deze inkomstenbron. Mocht het deze verhoging niet krijgen, dan ontstaat er een fors begrotingstekort. Het gezelschap presenteert vooralsnog geen alternatieve plannen bij tegenvallende inkomsten. Dit ziet de raad als een tekortkoming in de aanvraag.

Als werkgever heeft De Toneelmakerij de afgelopen periode het personeelsbestand moeten verkleinen, waardoor veel parttime functies ontstonden. De meeste werknemers werken in loondienst conform de cao Theater, anderen werken als zelfstandigen in opdracht. Voor de komende periode kiest het gezelschap ervoor het vaste ensemble te laten plaatsmaken voor een wisselende groep acteurs. De raad heeft hier, met het oog op de bezuinigingen, begrip voor en gaat ervan uit dat De Toneelmakerij haar freelance medewerkers op passende wijze beloont.

De raad waardeert het dat er bij de personeelssamenstelling aandacht is voor de Code Culturele Diversiteit en dat De Toneelmakerij haar werknemers ruimte biedt voor artistieke en zakelijke scholing. De raad oordeelt verder positief over de voornemens van De Toneelmakerij om de bedrijfsvoering de komende jaren op diverse fronten milieubewuster te maken.

De raad mist in het plan wel een toelichting op de naleving van de Governance Code Cultuur; De Toneelmakerij gaat niet in op de wijze waarop bevoegdheden, taakverdeling, toezicht en deskundigheid van het bestuur zijn geregeld.